

**CDA VERKIEZINGSPROGRAMMA
PROVINCIALE STATEN 2011 – 2015**

RUIMTE

VOOR MENSEN

Samen voor Zeeland!

Ruimte voor Mensen

Samen voor Zeeland!

Verkiezingsprogramma Provinciale Staten 2011 – 2015 van het CDA Zeeland

Colofon

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen in opdracht van het bestuur van het CDA Zeeland. Velen hebben meegewerkt aan de totstandkoming. Het bestuur van het CDA Zeeland dankt iedereen die aan dit verkiezingsprogramma heeft meegewerkt.

Voor vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met het CDA bureau Zeeland:

CDA bureau Zeeland
Postbus 436, 4330 AK Middelburg
zeeland@cda.nl
0118 - 612307

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Visie op Zeeland	5
3. Mensen in Zeeland	6
3.1 Leefbaarheid.....	6
3.2 Cultuur.....	6
3.3 Zorg en Welzijn.....	7
4. Werken in Zeeland	8
4.1 Vestigingsklimaat.....	8
4.2 Havens, Binnenvaart en Industrie.....	9
4.3 Recreatie en Toerisme.....	9
4.4 Energie.....	10
4.5 Landbouw en Visserij.....	10
4.6 Onderwijs.....	11
4.7 Mobiliteit.....	12
5. Mooi Zeeland	13
5.1 Ruimte.....	13
5.2 Wonen.....	14
5.3 Natuur en Landschap.....	14
5.4 Milieu.....	15
5.5 Water.....	15
6. Besturen in Zeeland	16
6.1 Bestuurlijke samenwerking.....	16
6.2 Financiën.....	16
7. Resultaten Periode 2007-2011	18

1. Inleiding

Zeeland biedt mensen de ruimte. Dat is een belangrijke kwaliteit van onze mooie provincie. Het CDA vindt dat dit ook uitgangspunt moet zijn voor het beleid van de provincie Zeeland. De overheid staat in dienst van de samenleving en hoort ruimte te bieden aan mensen, aan ambitieuze ondernemers, aan maatschappelijke initiatieven. Natuurlijk is de ruimte die de overheid kan bieden niet grenzeloos. Dat kan ook niet anders, want de ruimte is beperkt en de Nederlandse samenleving is in beroering. De financiële en economische crisis en onzekerheid sinds 2008, noodzaakt tot een fundamentele bezinning op de inrichting van onze samenleving en de rol van de overheid. Er is onzekerheid over de financiële toekomst. Maar ook andere factoren spelen een rol: verlies van identiteit en gemeenschapszin, verandering van de bevolkingsamenstelling, ondermijning van normen en waarden en individualisering, net als merkbare veranderingen in het klimaat. Het vertrouwen van de burgers in de overheid neemt af. Ook op provinciaal niveau komen deze vraagstukken direct of indirect aan de orde. Al deze uitdagingen vragen om een herkenbare en vaste koers van het CDA Zeeland in de komende jaren. Een koers die wordt vertaald in duidelijke keuzes, mede vanwege de fors afgenomen financiële mogelijkheden van de provincie.

Hierbij hebben wij een aantal vaste waarden:

- Het CDA is een moderne christendemocratische volkspartij met waarden en idealen die geïnspireerd zijn door de Bijbel. Voor het CDA staat u en iedereen om u heen centraal. We noemen dat "Ruimte voor mensen". Samen maken we Zeeland tot een provincie waar het prettig verblijven is. Immers we zien en merken dat er vele mensen actief zijn. Vaak als vrijwilliger voor mensen nabij, maar ook om te zorgen dat Zeeland mooi en aantrekkelijk blijft, of door mee te denken over de verdere ontwikkeling van deze provincie. Binnen een democratische volkspartij hebben we respect voor elkaars mening en inzet.
- Het CDA biedt plaats aan mensen die zich aangesproken voelen door het christendemocratische gedachtegoed. Onze basiswaarden zijn hierbij: gespreide verantwoordelijkheid, publieke gerechtigheid, solidariteit en rentmeesterschap (zie kader hieronder). Deze waarden staan niet op zichzelf, maar krijgen

betekenis in de wisselwerking met het leven van alledag.

- Het CDA loopt niet weg voor moeilijke keuzes en discussies. We willen goed luisteren naar datgene wat door onze burgers naar voren wordt gebracht, zonder te vervallen in cliëntelisme.
- Het CDA wordt vertegenwoordigd door enthousiaste en betrokken volksvertegenwoordigers en bestuurders. We hebben opnieuw een brede vertegenwoordiging uit de Zeeuwse samenleving gevonden. Van jong tot oud en met allerlei achtergronden zijn mensen gevonden om dit verkiezingsprogramma te realiseren.

Christendemocratische waarden en idealen: een betrokken samenleving

1. *Gespreide verantwoordelijkheid*: vrijheid komt het beste tot zijn recht als mensen verantwoordelijkheid kunnen dragen voor zichzelf en hun naasten en derhalve de ruimte krijgen eigen om keuzes te maken, waarbij de overheid zich beperkt tot zijn kerntaken. Dan ontstaat ruimte voor een rijkgeschakeerde en solidaire samenleving.
2. *Publieke gerechtigheid*: een betrouwbare overheid moet op basis van vaste waarden de burger weer de zekerheid van de rechtstaat bieden en duidelijke grenzen stellen.
3. *Solidariteit*: vraagt om betrokkenheid tussen generaties en tussen arm en rijk en een rechtvaardig en voorspelbaar inkomensbeleid, waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen en de draagkracht van huishoudens uitgangspunt is.
4. *Rentmeesterschap*: alleen als wij op een verantwoorde wijze omgaan met de ons toevertrouwde leefomgeving, de natuur en het milieu zorgen wij voor een duurzame welvaart, ook voor de volgende generaties.

2. Visie op Zeeland

In het spanningsveld van een snel veranderende maatschappij wil het CDA Zeeland werken aan een Zeeland dat perspectief biedt aan alle bevolkingsgroepen. De provincie heeft een belangrijk takenpakket en heeft een verbindende rol tussen de landelijke overheid en de gemeenten. De provincie is een dienende overheid van en voor de burgers in Zeeland. Het CDA vindt de provincie een onmisbare bestuurslaag voor Zeeland. Het CDA heeft vertrouwen in mensen, in hun inzet en kwaliteiten, talenten, creativiteit en idealen. Er moet ruimte voor mensen zijn om initiatief te nemen, ambities te verwezenlijken, om verantwoordelijkheid te dragen voor anderen en zichzelf. De overheid moet dat mogelijk maken en waarborgen. Het CDA staat voor een transparante, effectieve en efficiënte overheid.

Mensen in Zeeland

Zeeland geeft mensen de ruimte. Daarom wonen en leven mensen graag in Zeeland. Maar dat moet ook zo blijven. De provincie wordt geografisch gekenmerkt door een eilandenstructuur, een relatief dunne bevolkingsdichtheid en het ontbreken van een kern met meer dan 100.000 inwoners. Zeeland kent een behoorlijk voorzieningenniveau, dat echter kwetsbaar is door deze geografische structuur. Samenwerking en creativiteit zijn noodzakelijk om met name voorzieningen op het terrein van zorg, cultuur en onderwijs te behouden en bereikbaar te houden. Burgers verwachten hierbij een actieve rol van de 'bovengemeentelijke' provincie, ook als het niet de formele taak van deze overheid is. Het CDA verwacht hierbij ook een actieve rol van de burgers. In Zeeland is in veel wijken en dorpen nog een grote saamhorigheid. De veranderende samenstelling van de bevolking vergt hierbij wel aandacht om dit in stand te houden. Wij willen speciale aandacht geven aan de groeiende maatschappelijke problematiek in de stedenvierhoek en behoud van de eigenheid van het platteland.

Zeeland zal voldoende kennis en ondersteuning in het sociaal domein moeten kunnen bieden, cultuur de ruimte geven, zich oriënteren op Europa. Daarom onderhoudt de provincie intensieve relaties met Vlaanderen, Noord-Brabant en Zuid-Holland.

Werken in Zeeland

De economie wordt gedragen door de sectoren haven en industrie, recreatie, landbouw en visserij en dienstverlening. Zeeland kent een opmerkelijk vitaal platteland, met vele kleinschalige initiatieven en samenspel van verschillende voorzieningen en activiteiten. Zeeland beschikt door een perfecte maritieme bereikbaarheid en een hoogwaardige achterlandlogistiek over goede mogelijkheden om moderne industrie en havenactiviteiten te faciliteren. Het CDA wil hiervoor de kansen optimaal benutten. Een effectieve Zeeuwse infrastructuur is hiervoor noodzakelijk.

Mooi Zeeland

De omgeving in Zeeland wordt gewaardeerd vanwege zijn rust, ruimte en schoonheid. De vele grootschalige natuurgebieden en Zeeuwse wateren en stranden spelen hier een belangrijke rol, evenals de diverse historische steden en dorpen. De verrommeling van het landschap is hier ten opzichte verstedelijkte gebieden beperkt. De kwaliteit van de Zeeuwse delta wordt bedreigd door verschillende onbedoelde effecten van de Deltawerken (blauwalg, zandhonger, verarming biodiversiteit). Daarnaast vraagt de kustveiligheid veel aandacht vanwege de vergrote waterafvoer uit de rivieren en de toenemende kracht van de golfslag op onze waterkeringen.

De hier geschetste specifieke Zeeuwse situatie vergt een zorgvuldige afweging tussen landschappelijke waarden en bedrijvigheid, tussen rust en dynamiek. Wij willen dat ook onze kinderen en kleinkinderen kunnen leven in een gezonde en leefbare omgeving. Beleid gericht op een duurzame samenleving is daarom noodzakelijk. Bij dit alles zal meer worden ingezet op gezamenlijke acties met andere overheden, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven. Dit om gezamenlijk te komen tot een effectief en efficiënt overheidsoptreden, dat uw vertrouwen waard is.

3. Mensen in Zeeland

Sociaal en cultureel beleid: een taak van de provincie!

De provincie heeft op het gebied van cultuur verschillende taken die in het teken staan van stimulering en spreiding van culturele activiteiten en voorzieningen, behoud en herstel van cultuurhistorisch waardevolle objecten en archeologisch erfgoed. Daarnaast is de culturele vorming van de inwoners, met name jongeren, een belangrijke opgave voor de provincie. Het verlenen van subsidies is het belangrijkste beleidsinstrument dat de provincie op het gebied van cultuur ter beschikking staat.

De provincie voert ook sociaal beleid, bijvoorbeeld op het gebied van zorg, samenleving en vrijwilligers. Jeugdzorg is nog een belangrijke taak van de provincie. Naast deze wettelijke taak houdt de provincie zich samen met de gemeenten bezig met onder andere sport, zorg en welzijn.

Er is veel discussie over de rol en positie van de provincie ten aanzien van het sociaal en cultureel beleid. Ambities van de provincie kunnen veranderen als bijvoorbeeld taakverschuiving naar gemeenten plaatsvindt.

3.1 Leefbaarheid

In Zeeland is het goed wonen. Er is niet alleen veel ruimte, Zeeland wordt ook ervaren als een veilige provincie. Maar Zeeland krijgt ook te maken met verschuivingen binnen de bevolkingssamenstelling. Het gaat om zowel ontgroening, vergrijzing en op lange termijn een lichte daling van het aantal inwoners. Voorzieningen kunnen daardoor onder druk komen te staan. In sommige delen van de provincie zijn de eerste tekenen al merkbaar.

Het CDA vindt dat er op basis van goed rentmeesterschap verstandige keuzes moeten worden gemaakt om Zeeland leefbaar te houden voor de komende generaties. Daarnaast vindt het CDA dat Zeeland aantrekkelijk moet blijven voor jonge mensen. In de visie van het CDA speelt ook de actieve oudere een belangrijke rol bij het versterken van het sociaal netwerk in dorpen en steden. De nota 'Op Pad' biedt daar goede uitgangspunten voor. Het CDA gaat voor een inclusieve samenleving, waar iedereen bij hoort en de kans heeft om gelijkwaardig te participeren.

3.1.1

De provincie bevordert innovatieve samenwerkingsvormen, zodat voorzieningen kunnen worden behouden. Daarbij kan gedacht worden aan multifunctionele centra in dorpen met ruimte voor verschillende voorzieningen.

3.2 Cultuur

Cultuur vervult een wezenlijke rol in de samenleving. Cultuur verbindt mensen met elkaar en levert een bijdrage aan onze identiteit. Zeeland kent dan ook een grote verscheidenheid aan culturele activiteiten, zoals het Zeeland Nazomer Festival, Film by the Sea en Festival Zeeuws Vlaanderen. Ook cultureel erfgoed en volkscultuur, zoals het ringrijden, hebben een belangrijke functie. Daarnaast is amateurkunst een wezenlijk onderdeel van onze cultuur.

Cultuur is ook belangrijk voor de economie. Een bloeiende kunst en cultuur levert een belangrijke bijdrage aan de aantrekkingskracht van Zeeland als woonomgeving. Maar ook voor het toerisme zijn cultuur en kunst onmisbaar. Deze economische functie van cultuur kan nog beter worden benut. Het CDA wil culturele organisaties stimuleren om ook zelf op zoek te gaan naar financiële middelen.

3.2.1

Het is belangrijk dat in elke Zeeuwse regio een gevarieerd cultuuraanbod is. De provincie zet zich daarom in voor een zo gevarieerd en zo gespreid mogelijk cultuuraanbod.

3.2.2

Er wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke cultuurparticipatie. Amateurkunst kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

3.2.3

Door samenwerking tussen organisaties en verbindingen tussen bijvoorbeeld onderwijs, bedrijfsleven, cultuur en toerisme houden we in Zeeland de culturele infrastructuur overeind. Zelfs als de omvang van culturele activiteiten minder moet worden.

3.2.4

Het provinciale subsidiebeleid bedoeld voor uitvoering moet zich vooral richten op culturele activiteiten met uitstraling buiten Zeeland.

3.2.5

De Zeeuwse Bibliotheek behoudt de wetenschapsfunctie - o.a. in het belang van de Roosevelt Academie, Open Universiteit, Hogeschool Zeeland en de ROC's - en ontwikkelt moderne informatievoorzieningen.

3.2.6

Op het gebied van ondersteuning van culturele activiteiten (backoffice en frontoffice) moet verdere professionalisering en bundeling plaatsvinden, zodat schaarse middelen optimaal worden gebruikt. Goede voorbeelden zijn:

- er komt per regio één loket voor cultuur educatie;
- het Uitbureau Zeeland (samenwerking op het gebied van marketing) wordt gerealiseerd.

3.2.7

SCOOP blijft voor de provincie hét kennisinstituut dat zich richt op sociale en culturele ontwikkeling. Taken die daar niet onder vallen worden losgelaten.

3.2.8

Het CDA vindt dat het cultureel erfgoed behouden moet blijven en dat moet worden gezocht naar combinaties met toeristische functies.

3.2.9

Met Omroep Zeeland worden voor de komende periode prestatieafspraken gemaakt, zodat Omroep Zeeland echt een Zeeuwse omroep wordt met meerwaarde voor Zeeland.

3.3 Zorg en Welzijn

Het CDA gaat voor een actieve en gezonde samenleving. Het provinciaal beleid biedt aanknopingspunten om dit te bereiken. Zo is de provincie verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Daarbij moet de vraag van de cliënt centraal staan. Het CDA vindt dat eerst gekeken moet worden wat de directe sociale omgeving van de jongere kan betekenen voor de oplossing. Er zijn plannen om de gemeenten verantwoordelijk te maken voor jeugdzorg, maar onbekend is op welke termijn dat zal gebeuren. Ook op het gebied van bijvoorbeeld sport, ziekenhuiszorg en ouderenzorg is de provincie actief. Voor het CDA is hierbij steeds het uitgangspunt dat initiatieven uit de maatschappij zelf komen en de provincie daarbij een ondersteunende rol speelt. Het primaat ligt op dit terrein immers bij de gemeenten.

3.3.1

Daar waar mogelijk zal de provincie initiërend en coördinerend optreden om het sociale beleid in Zeeland tussen de gemeenten samenhangend te maken. Gemeenten hebben het primaat op het sociale domein. Gemeenten kunnen hun rol op sociaal terrein beter waarmaken als er een duidelijke taakverdeling bestaat tussen de provincie en gemeenten.

3.3.2

Het terugdringen van de wachtlijsten in de jeugdzorg heeft de constante aandacht van de provincie.

3.3.3

Jeugd mag nooit tussen wal en schip terecht komen. De provincie bevordert zowel snelle toegang tot als hoge kwaliteit van de jeugdzorg in Zeeland. Daarvoor is goede samenwerking tussen AZZ, Bureau Jeugdzorg en andere hulpverleningsinstanties en Centra voor Jeugd en Gezin onmisbaar.

3.3.4

De nadruk dient te liggen op het voorkomen dat jongeren in de problemen raken, zodat het niet zo ver komt dat jongeren in aanraking komen met jeugdzorg. De provincie ondersteunt de gemeenten bij het ontwikkelen van preventief jeugdbeleid.

3.3.5

Om het levensloopbestendig wonen te bevorderen gaat de provincie daarover, in samenspraak met gemeenten, in overleg met woningbouwcorporaties.

3.3.6

De provincie bevordert het sporten door jong en oud. Sporten is gezond en bevordert de sociale samenhang van de Zeeuwse samenleving.

3.3.7

Het CDA vindt het belangrijk dat de ziekenhuiszorg goede kwaliteit biedt, die goed bereikbaar en betaalbaar blijft. Samenwerking tussen de ziekenhuizen in Zeeland is noodzakelijk, evenals een goede samenwerking tussen de ziekenhuizen en de eerstelijnszorg.

3.3.8

Het CDA wil, in samenwerking met de gemeenten die hierin een eerste verantwoordelijkheid hebben, de vele vrijwilligers en mantelzorgers in de provincie ondersteunen, door regionale mantelzorgondersteunings- en vrijwilligersprojecten.

4. Werken in Zeeland

Economie: een taak van de provincie!

De provincie onderneemt op het beleidsterrein regionale economie diverse, vooral autonome activiteiten. Het beleid is gericht op een dynamische economie, die de basis vormt voor werkgelegenheid en welvaart in de provincie. Beleidsinstrumenten van de provincie op dit beleidsterrein zijn deelname in ondernemingen, subsidieverlening, netwerkvorming, formulering en uitvoering van gebiedsgerichte programma's (Europese structuurfondsen). Natuurlijk zijn ook infrastructurele projecten, ruimtelijk beleid en onderwijs een voorwaarde voor de ontwikkeling van de regionale economie.

4.1 Vestigingsklimaat

Werk en inkomen biedt mensen de gelegenheid om verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en voor elkaar. Het is belangrijk dat er voldoende bedrijvigheid en aanbod van banen is in Zeeland. Het CDA vindt daarom dat het vestigingsklimaat voor bedrijven in Zeeland optimaal moet zijn. Een goede relatie met MKB-bedrijven en directies van internationale ondernemingen is hiervoor van wezenlijk belang. Het MKB speelt een belangrijke rol in de Zeeuwse economie; een groot deel van de Zeeuwse beroepsbevolking werkt in het MKB. Voor het vestigingsklimaat zijn bereikbaarheid (fysiek en digitaal), beschikbaarheid van geschikt personeel en goede onderwijsvoorzieningen belangrijke voorwaarden.

Daarnaast vraagt het CDA nadrukkelijk aandacht voor de werkgelegenheid voor hoger opgeleiden. Voor het thema economie is het CDA-uitgangspunt 'gespreide verantwoordelijkheid' belangrijk. De provincie heeft op het gebied van economie een terughoudende maar ook voorwaardenscheppende rol. De overheid moet voor ondernemers een betrouwbare partner zijn.

4.1.1

De provincie neemt het initiatief om te komen tot een krachtenbundeling tussen Zeeland Seaports en Economische Impuls Zeeland, met name gericht op het binnenhalen van nieuwe bedrijven.

4.1.2

Het glasvezelnetwerk en Wifi in Zeeland wordt verder ontwikkeld zodat de digitale infrastructuur optimaal is en elk bedrijf aangesloten kan worden op glasvezelkabel. De provincie stimuleert deze ontwikkeling. Goede digitale voorzieningen bevorderen daarnaast de mogelijkheden om thuis te werken.

4.1.3

Vergroot de mogelijkheden voor het MKB. Het gaat daarbij om effectieve interactie tussen bedrijven en kennisinstellingen, innovatie en terugdringen van administratieve lasten door procedures.

4.1.4

De provincie stimuleert startende ondernemers en kleinschalige en innovatieve bedrijvigheid. Er bestaat een Zeeuws Participatiefonds voor verstrekking van hoog risicodragend kapitaal, maar het ZPF functioneert nog niet optimaal. Het CDA vindt daarom dat de provincie, in samenwerking met andere Zeeuwse partijen uit overheid en bedrijfsleven, de mogelijkheden moet onderzoeken om te komen tot een succesvol fonds voor sociaal-economische ontwikkeling, waarin het Zeeuws Participatie Fonds wordt opgenomen.

4.1.5

Een vitale Zeeuwse arbeidsmarkt is van groot belang voor het vestigings- en investeringsklimaat. Het CDA wil zich daarom inzetten voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt waarin jongeren en ouderen, vrouwen en mannen participeren.

4.1.6

Het CDA vindt dat duidelijk gemaakt moet worden van welke subsidies en regelingen ondernemers gebruik kunnen maken voor innovaties, investeringen en duurzame bedrijfsvoering.

4.1.7

Het CDA wil dat er ook ingezet wordt op Zeeland als 'thuiswerkprovincie'. Het nieuwe werken en de rust die Zeeland biedt, vormt een ideale combinatie om je in Zeeland te vestigen.

4.2 Havens, Binnenvaart en Industrie

Een belangrijke pijler van de Zeeuwse economie zijn de havens in Vlissingen en Terneuzen en de daar aanwezige chemische procesindustrie. Veel kleinere bedrijven zijn van deze industrie afhankelijk. Verdere ontwikkeling van de havens heeft dan ook prioriteit voor het CDA.

4.2.1

De moderne industrie wordt verder ontwikkeld met benutting van 'groene' en 'blauwe' grondstoffen.

4.2.2

Zeeland Seaports wordt ondersteund in zijn ontwikkeling, in het bijzonder bij het ontwikkelen van containerisatie in de Zeeuwse havens.

4.2.3

Het is nodig dat er verbeteringen plaatsvinden in de verbindingen voor de binnenvaart richting Duitsland. Cruciaal daarbij is de verbinding tussen de Westerschelde en de Maas.

4.2.4

Het sluiscomplex bij Terneuzen moet worden verruimd, waarbij de Vlaamse regering een financiële bijdrage levert die evenredig is aan het economisch nut voor Vlaanderen. Ook voor Zeeland is een uitbreiding van het Portaal van Vlaanderen van groot belang, ondermeer vanwege de realisatie van de Schelde-Seine verbinding.

4.2.5

Er komt een directe verbinding tussen het Zeeuws spoor en de haven van Antwerpen, de zogenoemde Sloebocht. Het CDA zet zich in voor het terugdringen van de overlast van het spoor.

4.3 Recreatie en Toerisme

Toerisme is een andere belangrijke pijler van de Zeeuwse economie en ook nauw verbonden met de identiteit van Zeeland. Naast moderne en kwalitatief hoogwaardige voorzieningen is er sprake van verouderd aanbod. Het CDA zet in op het beter benutten van de kernkwaliteiten van Zeeland, zoals het water. Er is nog sprake van een te veel op het aanbod gerichte benadering, in plaats van een benadering die gericht is op vraag. Er zijn in Zeeland dus nog genoeg ontwikkelingsmogelijkheden voor ambitieuze ondernemers!

4.3.1

De concurrentiepositie van Zeeland als toeristische bestemming kan veel beter. Verbetering van de kwaliteit van de producten, diensten en infrastructuur is daarbij van groot

belang. Bedrijfsleven en overheden dienen elkaar hierbij aan te vullen en te versterken.

4.3.2

Het Masterplan Watersport (een initiatief van het CDA) biedt goede aanknopingspunten om de mogelijkheden die Zeeland biedt voor de watersport veel beter te benutten. Daarbij ligt wat het CDA betreft de nadruk op het (door)ontwikkelen van jachthavens, voorzieningen op en om het water, meer verbindingen tussen water- en landactiviteiten en innovatie.

4.3.3

De faciliteiten voor de onderwatersport dienen te worden uitgebreid, conform het Masterplan onderwatersport.

4.3.4

Verbindingen tussen gezondheid en vitaliteit (zorgeconomie) en recreatie en toerisme verdienen krachtige ondersteuning.

4.3.5

Er moeten meer (slecht weer) voorzieningen komen voor het vermaak van kinderen en jongeren.

4.3.6

De fietsinfrastructuur en voorzieningen voor de elektrische fiets worden verder uitgebreid.

4.3.7

Dijkwegen aan de waterkant worden opengesteld voor recreatief medegebruik. De provincie treedt daarvoor in overleg met het Waterschap.

4.3.8

Het CDA zet zich in voor het doortrekken van het traject van de kusttram vanuit Knokke naar Groede en het traject Middelplaat – Renesse.

4.3.9

Zeeland moet gastvrijer worden voor campers. Het moet mogelijk worden om op bepaalde aangewezen plaatsen, ook buiten campings, te kunnen overnachten.

4.3.10

De toeristisch-recreatieve mogelijkheden van de cruisekade in Vlissingen dienen ten volle te worden benut.

4.4 Energie

Voor het CDA is de eindigheid van hulpbronnen één van de belangrijkste vraagstukken van deze tijd. Goed rentmeesterschap is daarbij leidend. Daarom zet het CDA voor de lange termijn nadrukkelijk in op duurzame vormen van

energieopwekking. Voor de energievraag op korte en middellange termijn, gedurende de transitie naar duurzamere vormen van energieopwekking, is kernenergie een goed alternatief.

De provincie is samen met de Zeeuwse gemeenten aandeelhouder in energiebedrijf DELTA NV. Het CDA wil zorgvuldig omgaan met dit bedrijf, waar veel Zeeuwen werken.

4.4.1

Het CDA is voorstander van nieuwe kerncentrales in Borsele.

4.4.2

Innovatieve ontwikkelingen op het gebied van energieopwekking (bio-gas, getijdenenergie, zonne-energie en blauwe energie zoals osmose) moeten worden gestimuleerd.

4.4.3

DELTA richt zich op zijn kernactiviteiten. Dat zijn de opwekking, verkoop, handel en transport van energie, multimedia-infrastructuur en afvalverwerking.

4.4.4

Alleen wanneer het voordelen oplevert voor de Zeeuwse consument en de werkgelegenheid, wordt DELTA NV gesplitst in een commercieel en netwerkbedrijf. De aandelen van de provincie in DELTA NV worden deze periode (tot 2015) niet verkocht.

4.4.5

De provincie wordt direct aandeelhouder in waterbedrijf Evides, zoals reeds is overeengekomen met DELTA NV. Dit gebeurt op het moment dat de financiële stabiliteit van DELTA NV daar niet onevenredig onder leidt.

4.4.6

DELTA NV levert een bijdrage aan duurzame en schone opwekking van energie door bijvoorbeeld zonnepanelen, warmtepompen in nieuwbouwhuizen, het ondersteunen van boeren die energie willen opwekken voor hun eigen bedrijf en het opwekken van energie uit afval. DELTA ondersteunt kleinschalige projecten.

4.4.7

DELTA NV is in handen van de overheid, dat komt binnen de mogelijkheden tot uitdrukking in de salariering van de bestuurders.

4.5 Landbouw en Visserij

Een derde belangrijke pijler onder de Zeeuwse economie is de landbouw en visserijsector. Een groot deel van het landschap is in gebruik als

agrarisch gebied. De agrarische sector vertegenwoordigt zo'n 9 procent van de totale werkgelegenheid. De visserijsector staat voor de grote opgave om de vangst en kweek van vis en schelpdieren te verduurzamen. Het CDA vindt dat de sector daar voldoende tijd en ruimte voor moet krijgen.

Veel beleid voor de agrarische sector, zoals op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen, wordt op Europees niveau vastgesteld. De provincie speelt vooral een rol in het signaleren van problemen en het stimuleren van gezonde groei van de sector.

4.5.1

Schaalvergroting in de landbouw zal blijven doorgaan. De provincie wijst gebieden aan die extra mogelijkheden bieden voor (grootschalige) ontwikkeling van landbouwbedrijven. Het CDA Zeeland noemt dit de Agrarische Hoofdstructuur (AHS).

4.5.2

In gebieden waar schaalvergroting niet aan de orde is, worden mogelijkheden geboden om bedrijfsactiviteiten te verbreden, zoals recreatie, toerisme, zorg- en streekproducten. Deze bredere bedrijfsactiviteiten hoeven niet per se een kleinere nevenactiviteit te zijn naast het landbouwbedrijf, maar kunnen ook (minstens) even groot worden als het oorspronkelijke bedrijf.

4.5.3

De directe Europese financiële steun aan landbouwbedrijven wordt afgebouwd. Het CDA vindt dat de middelen die daarbij vrij komen in de regio moeten worden besteed, bij voorkeur aan de landbouw.

4.5.4

Zeeland heeft geen functionerende landbouwhavens meer. Toch is er een toenemende behoefte aan multimodaal vervoer van agrarische producten. Daarom wil het CDA dat de provincie de heringebruikname of realisatie van landbouwhavens stimuleert.

4.5.5

Het CDA ondersteunt de ontwikkeling dat producten die in Zeeland zijn geteeld, voor de Zeeuwse consument beschikbaar komen. Producten maken een minder grote omweg via tussenschakels en het vergroot de betrokkenheid van de consument bij het product en de teelt of kweek.

4.5.6

Het CDA pleit voor het ontwikkelen van een Agrarisch Park waardoor een gunstig ondernemersklimaat voor de agrarische sector kan worden gecreëerd. Thema's waaraan gedacht kan worden zijn: energie, biomassa, nieuwe teelten, ontwikkeling van bedrijfsvormen etc.

4.5.7

Naast de glastuinbouwlocatie in Terneuzen komt er een nieuw glastuinbouwgebied. Arbeidsmarktpotentieel en combinaties met bijvoorbeeld de industrie op het gebied van warmte-opslag, zijn leidend bij de keuze voor de locatie. Het Sloegebied bij Vlissingen of Tholen zouden geschikte locaties kunnen zijn voor een nieuw glastuinbouwgebied.

4.5.7

Het agrarisch cultuurlandschap wordt zo veel mogelijk in stand gehouden of in ere hersteld.

4.5.8

De provincie zet zich in voor de realisatie van het nationaal visserijkenniscentrum in Yerseke en ondersteunt goede initiatieven voor innovatie zoals Blueport Oosterschelde.

4.5.9

Duurzame viskwekerij wordt gestimuleerd, bijvoorbeeld door het certificeren van gevangen of gekweekte vis.

4.5.10

Bij het beheer van de Deltawateren wordt nadrukkelijk rekening gehouden met de visserij belangen.

4.6 Onderwijs

Onderwijs stelt mensen in staat om talenten te ontwikkelen en een zinvolle bijdrage te leveren aan de samenleving. Onderwijs vergroot namelijk de kansen op de arbeidsmarkt. Het CDA wil inzetten op een breed, toegankelijk en een kwalitatief hoogwaardig aanbod van onderwijs. In Zeeland staan onderwijsvoorzieningen onder druk, terwijl ze van groot belang zijn voor de leefbaarheid en regionale economie. De provincie benut daarom optimaal haar adviserende taak richting het Ministerie van OC&W.

4.6.1

De provincie maakt samen met maatschappelijke instellingen en het bedrijfsleven de specifieke Zeeuwse problematiek kenbaar in Den Haag.

4.6.2

Een Taskforce (*Kerend Tij*) deed onderzoek naar de toekomstbestendigheid van het Zeeuwse

beroepsonderwijs en formuleerde aanbevelingen voor het realiseren van:

- duurzame en samenhangende voorzieningenstructuur voor het beroeps- en hoger onderwijs
- met een kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod, ook afgestemd op behoeften van het regionale bedrijfsleven en non-profitsector.
- doorlopende leerlijnen tussen vmbo, mbo en hbo, resulterend in behoud van Zeeuwse leerlingen voor Zeeland en een optimaal leerrendement
- onderwijsarrangement gericht op "een leven lang leren"
- versterking van regionaal toegepast onderzoek.

Voor de sturing hierin is door de Zeeuwse partijen (overheden, ondernemers en onderwijs) een onderwijsautoriteit aangesteld

Het CDA ondersteunt deze aanbevelingen uit het rapport *Kerend Tij* en hecht er belang aan dat de aanbevelingen van het rapport voortvarend worden uitgevoerd

4.6.3

Om het beroepsonderwijs goed aan te laten sluiten bij de Zeeuwse economie, ontwikkelen HBO en MBO relevante opleidingen die op elkaar aansluiten. Dergelijke belangrijke opleidingen zijn voor Zeeland bijvoorbeeld watermanagement, energietransitie, maintenance en vitaliteitsmanagement & toerisme. Het CDA onderstreept dat het van belang is dat onderwijsprogramma's op elkaar aansluiten en dat het bedrijfsleven betrokken wordt bij het curriculum.

4.6.4

Het CDA is voorstander van een zo dicht mogelijk netwerk van primair onderwijs, een 'woonplaatsnabije' bereikbaarheid van het voortgezet onderwijs, een regionale bereikbaarheid van het MBO en een provinciale bereikbaarheid van het HBO.

4.6.5

De Roosevelt Academie, Open Universiteit, Hogeschool Zeeland en MBO's blijven in Zeeland. De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de Zeeuwse onderwijsvoorzieningen moet in Zeeland blijven.

4.6.6

De Hogeschool Zeeland, MBO-onderwijs en voortgezet onderwijs moeten met het openbaar vervoer vanuit heel Zeeland binnen een uur bereikbaar zijn.

4.6.7

Het CDA pleit ervoor dat mede door de provincie Zeeland wordt bewerkstelligd dat op nationaal niveau binnen het bekostigingssysteem van het onderwijs nadrukkelijker richtlijnen komen voor de bekostiging van het onderwijs in perifere regio's.

4.6.8

De provincie stimuleert het uitbouwen van het curriculum van de Roosevelt Academie met één of meer masteropleidingen.

4.7 Mobiliteit

Mobiliteit is een essentiële voorwaarde voor economische groei en het welzijn van mensen. Vanwege het grote belang voor de Zeeuwse wooneconomie en andere sectoren zet de provincie zich in voor het goed toegankelijk houden van de routes van, naar en in Zeeland. Binnen het provinciale mobiliteitsbeleid staat goede en veilige infrastructuur centraal. De provincie beheert wegen en levert soms een bijdrage aan de aanleg van rijkswegen. Omdat Zeeland een prachtige fietsprovincie is, is het belangrijk dat de fietsinfrastructuur optimaal is. Er zijn nog knelpunten, zoals voorzieningen voor de elektrische fiets en routes tussen steden, bijvoorbeeld Goes-Middelburg. Een ander belangrijk speerpunt is natuurlijk het openbaar vervoer.

Infrastructuur**4.7.1**

Projecten die het besluitvormingstraject zijn gepasseerd, worden voortvarend uitgevoerd. Het gaat o.a. om de N61 Hoek Schoondijke en A4 Halsteren-Dinteloord West-Brabant.

4.7.2

De verkeersveiligheid van de doorgaande wegen op Schouwen-Duiveland, de N57 en N59, wordt vergroot. Daarbij hoort verdubbeling van het aantal rijstroken tussen Schouwen-Duiveland en Hellegatsplein.

4.7.3

Er wordt bij Goes een extra afslag van de A58 gerealiseerd.

4.7.4

Neem belemmeringen weg in de infrastructuur, zodat reistijden minder worden, kosten lager en gebruik aantrekkelijker. Meer oplaadpunten voor de OV Chipknip zijn daarbij wenselijk.

4.7.5

Verbetering van de doorstroming van de Deltaweg (N256) is gewenst.

Openbaar vervoer**4.7.6**

De treinverbinding tussen Zeeland en de Randstad wordt verbeterd. Ook wil het CDA dat er 's avonds laat elk uur een rechtstreekse treinverbinding is van en naar Amsterdam.

4.7.7

Elke kern in Zeeland moet te bereiken zijn met het openbaar vervoer. Dit kan door middel van een lijnbus of bijvoorbeeld belbus

4.7.8

Onderzoek hoe kleinschalig vervoer van verschillende doelgroepen op een slimme manier gecombineerd kan worden met het regionale openbaar vervoer.

Elektrisch vervoer**4.7.9**

Zeeland moet zich als energieprovincie bij uitstek onderscheiden in elektrisch vervoer. Door middel van proefprojecten moet elektrisch vervoer een impuls krijgen.

5. Mooi Zeeland

Ruimtelijk beleid en milieu: een taak van de provincie!

De provincie speelt een belangrijke rol bij het verdelen van de ruimte die we in Zeeland hebben. De Wet ruimtelijke ordening regelt de taken en verantwoordelijkheden op dat gebied. De provincie Zeeland heeft een Integraal Omgevingsplan dat het belangrijkste beleiddocument is op het gebied van ruimtelijke ordening, milieu en water.

De provincie heeft veel verschillende taken op het gebied van milieuhygiëne. De Wet milieubeheer vormt daarvoor het belangrijkste kader. De provincie heeft taken op het gebied van afvalstoffen, bodembescherming, oppervlaktewater, luchtverontreiniging en geluidshinder. Een belangrijk instrument voor de provincie is de omgevingsvergunning.

Op het gebied van natuur vormen de Natuurbeschermingswet 1998 en de Wet inrichting landelijk gebied de belangrijkste kaders. De provincie heeft taken op het gebied van natuurontwikkeling en stelt de beheerplannen vast voor Natura 2000-gebieden.

5.1 Ruimte

Hoewel Zeeland beschikt over veel ruimte, moeten we ook hier zorgvuldig omgaan met onze omgeving. Zeeland moet mooi en schoon blijven, maar er moet ook voldoende ruimte zijn om te ondernemen, recreëren en wonen. Het CDA wil zorgen voor een goed evenwicht daartussen.

5.1.1

De provincie stelt kaders vast voor een goede verdeling van de ruimte en beperkt zich daarbij verder tot vraagstukken van provinciaal belang.

5.1.2

Er wordt actieve medewerking gegeven aan grootschalige planologische ontwikkelingen die passen in het provinciale ruimtelijk beleid en bijdragen aan economische ontwikkeling van de regio.

5.1.3

Herstructurering van grote bedrijventerreinen en transformatie naar woongebieden krijgt steun van de provincie.

5.1.4

De bouw van windmolens wordt beperkt tot de aangewezen grootschalige locaties in de havengebieden en langs de infrastructuur.

5.1.5

Verdere ontwikkeling van de bestaande intensieve veehouderij is alleen mogelijk, indien dit samengaat met verbetering van de milieuprestaties, het dierenwelzijn en landschappelijke inpassing.

5.1.6

De steden in het Zeeuwse stedennetwerk stimuleren de ontwikkelingen van commerciële voorzieningen, die bijdragen aan de kwaliteit van het totale netwerk.

5.1.7

Bedrijventerreinen dienen voldoende omvang, draagkracht en ruimtelijke kwaliteit te hebben. Ruimtelijke kwaliteit van bedrijventerreinen wordt onder andere bepaald door de uitstraling in de omgeving.

5.1.8

Het Zeeuwse landschap en daarin opgenomen cultuurhistorische elementen, zoals historische boerderijen, wordt beschermd in het ruimtelijk beleid.

5.1.9

Het CDA wil met behulp van led-lampen en andere nieuwe technieken zorgen voor een energiezuiniger openbare verlichting van de provincie, die minder belastend is voor mens en natuur.

5.1.10

Het CDA wil een rood-voor-rood regeling als aanvulling op de rood-voor-groen regeling. Monumenten en duurzaamheid dragen ook bij aan de beleving van toerisme. Het rood-voor-rood fonds kan ingezet worden voor bijvoorbeeld restauratie van monumenten of duurzame energievormen.

5.2 Wonen

De bevolkingsontwikkeling (geringe groei, meer ouderen en minder en kleinere gezinnen) vraagt om slimme nieuwbouw van woningen.

Het CDA vindt dat stads- en dorpsvernieuwing hierbij voorrang hebben om verpaupering van bestaande wijken te voorkomen. Nieuwbouw woningen moeten toekomstbestendig zijn en de kwaliteit bieden die mensen nu vragen.

5.2.1

De provincie moet ruimte bieden aan ondernemers die 'wonen op het water' willen realiseren.

5.2.2

Waar mogelijk worden in projecten functies zoals waterkwaliteit, toerisme en energie gecombineerd.

5.2.3

Nieuwbouwprojecten in stedelijke gebieden worden op elkaar afgestemd, zodat deze succesvol kunnen worden ontwikkeld en er voldoende diversiteit is in het woningaanbod.

5.2.4

De energiezuinigheid van nieuwe en bestaande woningen wordt verder gestimuleerd, zodat mensen minder geld kwijt zijn aan energie en het milieu minder wordt belast.

5.2.5

Het CDA vindt dat de leef- en woonomgeving zo aantrekkelijk mogelijk dient te zijn voor iedere levensfase. Er moeten voldoende levensloopbestendige en betaalbare (senioren)woningen beschikbaar zijn in de buurt van zorg- en welzijnsvoorzieningen en vervoersmogelijkheden.

5.3 Natuur en landschap

In het Zeeuwse landschap is het goed wonen, werken en recreëren. Landbouw en natuur bepalen voor een groot deel het landschappelijk beeld. Zeeland heeft veel natuur. Het CDA voelt zich daar verantwoordelijk voor. Het is belangrijk dat de natuur voldoende ruimte heeft en dat biodiversiteit behouden blijft. Natuur is ook belangrijk voor het welzijn van de mens. Daarom moet natuur toegankelijk zijn. Het CDA vindt dat er een goede balans moet zijn tussen economische activiteiten en natuurontwikkeling. Grote (water)gebieden in Zeeland vallen namelijk onder de Natura 2000 regelgeving.

5.3.1

De Ecologische Hoofdstructuur wordt naar beneden afgerond. De verdere verwerving en

inrichting wordt gebaseerd op het rijksbudget dat hiervoor beschikbaar komt.

5.3.2

Het CDA is tegen gedwongen ontpoldering voor de aanleg van nieuwe natuur en vindt dat grond voor natuurontwikkeling op vrijwillige basis verworven moet worden.

5.3.3

De inrichting van de natuur moet passen bij de omgeving van het gebied. Hierbij wordt gekeken naar het tegengaan van versnippering en verdroging, het benutten van mogelijkheden voor waterberging en het realiseren van ecologische verbindingen.

5.3.4

Landbouwers en particuliere eigenaren worden betrokken bij de ontwikkeling en beheer van natuur. Standaard moet worden gekeken of realisatie van natuurdoelen kan worden bereikt met beheer en met behoud van agrarische grond. Dit draagt bij aan het draagvlak en beperking van de uitgaven.

5.3.5

Natuur wordt wat het CDA betreft niet per definitie beheerd door natuurorganisaties. Zo kunnen recreatieondernemers het beheer van recreatienatuur op zich nemen. Dit bevordert het recreatief medegebruik van natuur en kan doelmatiger beheer opleveren.

5.3.6

De toegankelijkheid van de dijken aan de Deltawateren wordt fors verbeterd. Recreatie op dijken blijft mogelijk. De provincie treedt in overleg met het Waterschap om te bevorderen dat onderhoudswegen op dijken worden opengesteld voor recreatief medegebruik.

5.3.7

Natuur is zo veel mogelijk toegankelijk voor het publiek. Hiertoe wordt ook de komende jaren verder geïnvesteerd.

5.3.8

In de kwaliteit van het landschap wordt gericht geïnvesteerd. Behoud van cultuurhistorische gebouwen en elementen maakt hier een integraal onderdeel van uit.

5.3.9

De provincie ondersteunt breed gedragen regionale visies en verwerkt deze in het Omgevingsplan.

5.4 Milieu

Een gezonde leefomgeving is belangrijk voor de leefbaarheid van Zeeland. De provincie treedt stimulerend op ten aanzien van duurzame milieumaatregelen.

5.4.1

Adequate vergunningverlening, handhaving en stimulering van milieumaatregelen is cruciaal in de provinciale taak voor een schoner milieu. Hierbij worden vergunningen op maat aan bedrijven verleend, waarbij is ingespeeld op actuele technieken.

5.4.2

In de vergunningen zijn preventie en hergebruik van afval, opwekking van duurzame energie, afname van de uitstoot van broeikasgassen (met name CO₂), externe veiligheid en het terugdringen van de lichthinder speerpunten.

5.4.3

De COVRA werkt goed; mogelijkheden worden benut. In de Zeeuwse diepe ondergrond wordt geen radioactief afval opgeslagen.

5.5 Water

Zeeland heeft veel water. Het CDA pleit voor een gebiedsgerichte en integrale aanpak van de verschillende wateren die Zeeland rijk is. Meer aandacht voor water is belangrijk vanwege de combinatie van verschillende functies en problemen als zandhonger en blauwalg.

5.5.1

Gezonde Deltawateren zijn cruciaal voor de recreatiesector, de omwonenden en de natuur. De aanpak van de verschraving van de natuur in de Grevelingen, de blauwalg in het Krammer-Volkerak-Zoommeer en de zandhonger in de Oosterschelde hebben prioriteit.

5.5.2

Er komt een verdeling van de ruimte op en in de Deltawateren voor de visserij, de recreatiesector en de kernnatuur. Soms levert de combinatie van functies namelijk problemen op.

6. Besturen in Zeeland

Besturen in Zeeland: een taak van de provincie!

De provincie vervult in Zeeland als regionale overheid een belangrijke rol. Maar het beseft dat overheden van elkaar afhankelijk zijn op voor Zeeland cruciale thema's. Daarom hebben alle Zeeuwse gemeenten, waterschappen en provincie 'De Zeeuwse strategische agenda' vastgesteld. Hierin is op tal van onderwerpen een gezamenlijke visie verwoord en wordt de gezamenlijke strategie uitgestippeld voor het in Den Haag onder de aandacht brengen van Zeeuwse thema's. Besturen in Zeeland doet de provincie dus niet alleen.

6.1 Bestuurlijke samenwerking

Er is veel discussie over de inrichting van het openbaar bestuur. Allerlei varianten worden besproken. Het CDA vindt dat de provincie voor Zeeland een essentiële rol vervult. De provincie Zeeland is aanjager en financier van vele projecten en activiteiten die bijdragen aan de leefbaarheid en levendigheid van Zeeland.

6.1.1

Het CDA zet zich in voor blijvende bestuurlijke zelfstandigheid van Zeeland. Dat betekent dat de provincie Zeeland behouden blijft. Daarbij hoort ook een zogenoemde open huishouding van de provincie.

6.1.2

De provincie treedt actief op in het onderhouden van relaties met Rijk, provincies (IPO), gemeenten, Waterschap en Vlaamse overheden en Europa.

6.1.3

Het CDA vindt dat de provincie op het gebied van werkgelegenheid, zorg, cultuur en onderwijs een intensieve samenwerking dient aan te gaan met België.

6.1.4

Om tot taakoptimalisatie te komen tussen de provincie en het Waterschap, vindt een onderzoek plaats. Hierbij kan worden gedacht aan taken op het gebied van (vaar-)wegenbeheer, waterkwaliteit en kust(veiligheids-)beleid.

De overheidsorganisatie die een bepaalde taak het meest efficiënt kan uitvoeren, dient daartoe te worden aangewezen.

6.1.5

De provincie onderzoekt hoe de Rekenkamer efficiënter kan functioneren, door bijvoorbeeld aan te sluiten bij de Zuidelijke Rekenkamer.

6.2 Financiën

Een solide overheidshuishouding is een belangrijk uitgangspunt van het CDA. Goed rentmeesterschap betekent dat kapitaal optimaal wordt benut, maar dat er geen onverantwoorde risico's worden genomen. Provinciale Staten zien toe dat de financiële middelen effectief en efficiënt worden ingezet.

De ambities van de provincie moeten goed beheersbaar en controleerbaar zijn. De instrumenten hiervoor zijn de provinciale begroting en jaarrekening. Het SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) formuleren van doelstellingen is daarbij een belangrijk instrument.

Uitgangspunten financieel beleid

6.2.1

Het provinciale financiële beleid moet gericht zijn op het beperken van financiële lasten voor de toekomst.

6.2.2

Nieuw beleid wordt uit oud beleid dan wel uit nieuwe inkomsten gefinancierd.

6.2.3

Er worden geen onnodige spaarpotjes aangehouden. Voor het opvangen van tegenvallers wordt een buffer aangehouden die niet hoger is dan de daarvoor geldende algemeen aanvaarde norm.

6.2.4

Gedelegeerde rijkstaken worden uitgevoerd binnen de door het Rijk daarvoor beschikbaar gestelde budgetten.

6.2.5

De begroting en jaarrekening zijn controleerbaar door het SMART formuleren van doelstellingen, acties en effecten.

6.2.6

In verband met de te verwachten extra kortingen op de provinciale financiën is extra aandacht nodig voor de budgetsubsidies die de provincie aan diverse organisaties verstrekt.

Meerjarenperspectief**6.2.7**

Het meerjarenperspectief wordt in hoge mate beïnvloed door de bezuinigingen die van rijkswege aan de provincies worden opgelegd. Vanaf 2011 wordt als gevolg van de kortingen op het provinciefonds in een periode van 4 jaren al een bezuinigingsoperatie ingevuld van € 17,7 miljoen.

6.2.8

Centraal uitgangspunt bij de financiële strategie van de provincie is dat structurele inkomsten structurele uitgaven dekken.

6.2.9

Het DELTA-dividend wordt in de loop van 2012 bestedingsvrij. Dat betekent dat het dividend in de komende jaren beschikbaar is voor de nieuwe uitgaven die voortvloeien uit het nieuwe beleidsprogramma 2011-2015 danwel voor overgangsbeleid.

6.2.10

Er wordt van uit gegaan, dat 50 procent van de winst van DELTA NV aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd.

6.2.11

Inwoners worden alleen via de opcenten motorrijtuigenbelasting en leges bij vergunningen rechtstreeks door de provincie belast. Het niveau van de opcenten motorrijtuigenbelasting in Zeeland is (niveau 2011) het op één na laagste in Nederland. Verhoging van de opcenten motorrijtuigenbelasting om extra financiële kortingen op te vangen is een reële optie.

Subsidiebeleid**6.2.12**

Subsidies dienen een concreet Zeeuws doel. Dat betekent dat uitsluitend activiteiten met een provinciaal belang voor een structurele provinciale subsidie in aanmerking kunnen komen.

6.2.13

Veel vrijwilligerswerk is afhankelijk van subsidies van de overheid. Vermijd belemmerende regels voor het aanvragen van subsidiebedragen (bijvoorbeeld tot €25.000 per jaar).

6.2.14

In het provinciale subsidiebeleid worden voorwaarden opgenomen die er toe strekken dat gesubsidieerde instellingen met hun activiteiten op sociaal, maatschappelijk en ecologisch terrein tot een verantwoorde besteding van de beschikbaar gestelde middelen komen.

Sociaal financieel beleid**6.2.15**

Aan instellingen en bedrijven die onevenredig hoge dan wel exorbitante salarissen (dat wil zeggen: voor bijvoorbeeld alle (semi)overheidsinstellingen hoger dan een aan te houden landelijke norm) aan directies en/of commissarissen beschikbaar stellen, zal de provincie Zeeland geen subsidies verstrekken.

7. Resultaten periode 2007 - 2011

Het CDA heeft de afgelopen periode (2007-2011) een belangrijke rol gespeeld binnen het provinciale beleid en heeft veel bereikt. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste resultaten van het CDA.

Mensen in Zeeland

- succesvolle samenwerking op het terrein van culturele activiteiten met alle gemeenten in Zeeland;
- verdere groei en bloei van toonaangevende culturele festivals;
- forse bijdragen geleverd in wegwerken van achterstanden van restauraties, waaronder bij kerken;
- veel aandacht besteed en bijdragen aan cultureel erfgoed, onder meer kleinschalige elementen in het landschap en op erven, nieuwe geschiedschrijving over Zeeland, vastleggen van verhalen over Zeeland;
- aanzienlijke stijging aan de deelname aan cultuureducatie op de Zeeuwse scholen;
- miljoenen-investeringen in allerlei projecten ten behoeve van sociale zorg;
- extra investeringen in diverse culturele voorzieningen, zoals Museum Infatuatie en het Zeeuws Orkest;
- gratis openbaar vervoer op Open Monumentendag;
- het uitroepen van 2010 als Jaar van de fiets.

Werken in Zeeland

- start verdubbeling Goes-Gent / Sloeweg en Tractaatweg;
- aankoop aandelen tunnel Westerschelde / aanbesteding aanleg tunnel Sluiskil;
- financiële bijdragen ten behoeve van aanleg N57 door Walcheren;
- verzelfstandiging Zeeland Seaports / einde dubbele petten vraagstuk;
- recreatiebeleid is vernieuwd: meer ruimte voor ontwikkeling en uitbreiding van de sector en meer aandacht voor structurele verbeteringen in sector;
- forse verbetering voorzieningen voor de onderwatersport;

- hernieuwde aandacht voor productieindustrie in de havengebieden, met als resultaat veel investeringen ten behoeve van duurzaamheid en vergroening van de productie.

Mooi Zeeland

- vermindering bemoeienis provincie met ruimtelijke ordening door nieuwe ruimtelijke verordening forse investeringen in herstructurering bedrijventerreinen en omschakeling oude terreinen in woningbouw-locaties;
- landelijke aandacht en geld voor krimpvraagstuk in Zeeuws-Vlaanderen;
- uitgangspunten voor verschillend beleid per regio vastgelegd;
- meer vrij liggende fietspaden;
- vergroting toegankelijkheid natuur;
- miljoenen-investeringen in allerlei projecten ten behoeve van een vitaal platteland, waaronder aan de Bierkaai in Hulst ten behoeve van de ontwikkeling van het centrum;
- herstel positie visserij in discussie over visserij in natuurgebieden door bijdragen in divers overleg en bijdragen aan innovaties, waaronder de Zeeuwse tong;
- meer aandacht voor watersport, door een Masterplan Watersport.

Financiën en bestuur

- verlaging tarieven waterschap in Zeeuws-Vlaanderen door fusie tot één Zeeuws Waterschap;
- terugdringen administratieve lasten;
- geen provinciale subsidie meer voor organisaties waarvan de bestuurders exorbitante salarissen verdienen.